

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

**Finavia Oyj:n asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta:
Suomen kestävä kasvun ohjelma VNS 6/2020 vp**

Suomen kestävä kasvun ohjelman tavoitteena on edistää elpymistä koronapandemian talousvaikutuksista, uudistaa elinkeinoelämän rakenteita sekä vauhdittaa vihreää siirtymää sekä energiasektorin murrosta. Ohjelma rahoitetaan EU:n elpymispaketin tuomalla rahoituksella vuosina 2021-2023. Ohjelman pohjalta laaditaan alkuvuodesta 2021 komissiolle kansallinen elpymis- ja palautumissuunnitelma, jossa selontekoa yksityiskohtaisemmin esitetään investointi- ja uudistuskohteet, joita elpymispaketilla rahoitetaan.

Uudistuksilla ja investointikokonaisuuksilla edistetään Suomen viennin mahdollisuuksia sekä Suomen houkuttelevuutta investointikohteena, työnteon, elämisen ja yrittämisen paikkana sekä matkailukohteena.

Finavia Oyj toimii tarjoamiensa palveluiden tuotoilla

Finavia ylläpitää yhtiömuodossa Suomen lentoliikenteen toimintaedellytyksiä 21 lentoasemalla ja rahoittaa normaalitilanteessa toimintansa ja sen kehittämisen lentoyhtiöille ja matkustajille tarjoamiensa palveluiden tuotoilla.

Toimivat lentoasemat ja lentoliikenne ovat edellytys Suomen saavutettavuudelle, vientiteollisuuden tarvitsemille yhteyksille sekä maahan suuntautuvalla matkailulle.

Lentoliikenteen tulevaisuuskysymykset – pandemiasta palautuminen ja hiilipäästöjen vähentäminen

Matkailu työllistää Suomessa yli 140 000 ihmistä. Suomen matkailukysyntä on noin 16 miljardia eroa, mikä on enemmän kuin metsäteollisuudessa.

Koronakriisi on syössyt ilmailualan ennenäkemättömään taloudelliseen ahdinkoon. Finavian liiketoiminta on vähentynyt noin 90% pandemian seurauksena määrättyjen matkustusrajoitusten vuoksi. Lentoliikenteen työllistävä vaikutus heijastuu laajalle. Helsinki-Vantaan lentoasemalla on töissä 20 000 ihmistä. Jos mukaan lasketaan vielä ympäröivä Vantaan Aviapoliksen alue, kyseessä on Suomen toiseksi suurin työpaikkakeskittymä. Lentoliikenneala heijastuksineen tuottaa kolme prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Tämän lisäksi Finavian investiohjelma Helsinki-Vantaalla työllistää rakennusaikana ympäri Suomen yli 16 000 ihmistä. Helsinki-Vantaan lentoaseman ympärille kehittyneen lukuisten yritysten toimialaverkoston työpaikoista on nyt noin 10 000 on lopettamisuhan alla. Monet yritykset ovat jo julkistaneet tuhansien työntekijöiden irtisanomiset. Pandemian heijastusvaikutukset koko Suomen matkailualaan ovat valtavat.

Lentoliikenteen odotetaan muiden toimialojen tavoin pienentävän hiilipäästöjään. Finavia on osaltaan tukennut koko lentoliikennealan hiilipäästöjen vähentämistä. Yrityksen oma toiminta lentoasemilla on jo hiilineutraalia ja tavoitteena ovat nettonollapäästöt tämän vuosikymmenen aikana. Lentoasemilla palveluja antavat myös muut yritykset. Niiden päästöjen vähentäminen riippuu ratkaisevasti erilaisen ajoneuvo- ja työkalustalon sähköistymisestä.

Koko lentoliikenteen palveluketjussa hiilipäästöjä aiheuttaa myös liityntäliikenne lentoasemille. Sen sähköistyminen on edellytys päästöjen pienentämiselle.

Finavia on esittänyt hankkeita osana Vantaan kaupungin elpymispakettia

Lentoliikenteen romahtamisen vuoksi Finavian monet ympäristöhankkeet on jouduttu keskeyttämään ja uusien päästöjä vähentävien tai Suomen lentoliikenteen kilpailukykyä tukevien hankkeiden suunnittelua on lykätty.

Lentoliikenteen välilliset talousvaikeudet ovat iskeneet erityisesti Vantaan kaupunkiin, jonka työttömyys ja veromenetykset ovat suuria. Vantaa on koennut esityksen hankeohjelmasta, joihin tulisi osoittaa rahoitusta elpymispaketista. Esitys sisältää koko lentoasemaklusteria koskevan hankkeen "Aviapolis – lentoliikenteen ja matkailun vihreä siirtymä". Siihen Finavia on esittänyt alahankkeita, jotka liittyvät pääosin ympäristönsuojeluun ja päästöjen vähentämiseen. Finavian hankkeiden rahoitustarve on yhteensä 94,7M€.

Finavian hankkeet voidaan ryhmitellä seuraavasti:

- vesienhallinta ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- ympäristöriskejä vähentävät uudet infraratkaisut
- liityntäliikenteen sähköistymisen tukeminen ja joukkoliikenteen digitaalisten palvelujen kehittäminen
- maahuolintatoiminnan päästöjen vähentäminen
- vety käyttövoimana raskaassa kalustossa ja kaluston digitaalinen ohjaus
- uusiutuva energia lentoaseman lämmityksessä ja jäähdytyksessä
- terveysturvallisuuden vaatiminen tilojen suunnittelu ja toteutus
- lennonvarmistuksen digitaalisuuden syventäminen

Finavian hanke-esitykset tukevat kestävä kasvun ohjelmaa

Finavian hanke-esitykset sijoittuvat kokonaan yhden tai useamman kestävä kasvun ohjelman painopisteen aiheisiin. Hankkeet ovat kaikki nopeasti käynnistettävissä ja elvytysrahoitus on edellytys niiden toteuttamiselle.

- Ympäristönsuojelu- ja päästöjen vähentämishankkeet kuuluvat aiheeseen "Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta".
- Uudet kalustoteknologiat kuuluvat aiheeseen "Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävä kasvun uralle".
- Lennonvarmistuksen hankkeet kuuluvat aiheeseen "Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen" ja "Kestävä infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen".

- Lentoaseman terveysturvallisuus-tilojen varustaminen kuuluu aiheeseen "Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen".

Vantaan "Aviapolis - Lentoliikenteen ja matkailun vihreä siirtymä" -hanke kokonaisuudessaan osaksi elpymis- ja palautumissuunnitelmaa

Toimiva lentoliikenne on kynnyskysymys Suomen talouden elpymiselle pandemian jälkeen. Vientiteollisuus ja matkailu edellyttävät saavutettavuutta.

Pitkällä aikavälillä lentokoneiden päästöjä hallitaan kansainvälisin toimin (CORSIA, päästökauppa, uusiutuvat polttoaineet, uudet käyttövoimat), mutta lentoasemien liityntäliikenteen ja kunnossapidon sekä maahuolinnon päästöt vähenevät yritysten paikallisin toimin. Kehitystyö on kuitenkin pysähtynyt pandemian talousvaikutusten vuoksi. Finavia on toimittanut esityksiä kehitystoimista osaksi Vantaan hankeohjelman Aviapolis-hanketta.

Terveysturvallisuusvaatimukset aiheuttavat muutoksia lentoaseman tilajärjestelyissä ja matkustajien ohjauksessa. Muutoshanke sisältyy Finavian esitykseen.

Lentoasemien ja lennonvarmistuksen toiminta poikkeustilanteissa tulee turvata. Lennonvarmistuksen digitalisaation kehittämishankkeita, jotka vähentävät häiriöiden aiheuttamia riskejä, sisältyy Finavian esitykseen.

Lentoasematoimintojen ja liityntäliikenteen päästöjen vähentäminen, terveysturvallisuuden vaatimien tilojen kehittäminen ja lentoliikenteen ohjauksen digitaalisuuden syventäminen kuuluvat Suomen kestävän kehityksen ohjelman painopisteisiin. Lentoasemaklusterin elpymistä tukeva Vantaa kaupungin "Aviapolis – lentoliikenteen ja matkailun vihreä siirtymä" -hanke tulee sisällyttää kokonaisuudessaan osaksi elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja rahoittaa EU:n elpymispaketista.

Lisätietoja

Kestävän kehityksen johtaja Mikko Viinikainen, Finavia Oyj,
mikko.viinikainen@finavia.fi, puhelin 020 708 2276

Y:\Lainsäädäntö\Kestävän kasvun ohjelma

2020\FINAVIA_Asiantuntijalausunto_LiV_13.1.2021_VNS_6_2020_vp_FINAL.docx, 52 kb, 12.1.2021 11:04:00, by Viinikainen Mikko